

מנה בנתן

לע"צ הרה"ג ר' אהרן בן ר'
אליהו יצחק פילמר זצ"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 125 פרשת בחוקותי תשפ"ב

יבמות עו-פב

מהסיפא יש לדייק שאינם אסורים אלא מלבוא בקהל, ומשמע שבנתינה מותרים, אלא אין להוכיח ממשנתנו.

משנה עמוני ומואבי אסורים איסור עולם ונקבותיהם מותרות מיד, ומצרי ואדומי אסורים עד ג' דורות בין זכרים בין נקיבות, ור"ש מתיר בנקיבות מיד מק"ו שאם בעמוני שאיסורם איסור עולם מותרות הנקיבות, ק"ו שבמצרי שהזכרים אסורים רק עד דור ג' שנתיר את הנקיבות מיד, אמרו לו אם זה הלכה נקבל אך לק"ו יש תשובה, אמר ר"ש שהוא אומר מהלכה. **גמרא** עמונית ומואבית מותרות, והביא ר' יוחנן מהפסוק ו**כראות שאל את דוד יוצא לקראת הפלישתי אמר אל אבנר שר הצבא בן מי זה הנער אבנר ויאמר אבנר חי נפשך המלך אם ידעתי, ולכאורה ודאי הכירו שהרי נאמר ו**יאהבהו מאד ויהי לו נושא כלים**, אלא שלא הכיר את אביו, אך קשה שגם אביו היה מוכר שנאמר **והאיש בימי שאלו זקן ובא באנשים**, ואמר רב או ר' אבא שזה נאמר על ישי שהלך תמיד עם אוכלוסיא של ס' ריבוא, אלא כוונת שאל לשאול אם הוא מפרץ או מזרח, שאם הוא מפרץ הוא יהיה מלך שמלך פורץ גדר לעשות דרך ולא ממחים בידו, ואם הוא מזרח הוא יהיה חשוב, והסיבה ששאל עליו כי שאלו הלבישו את מדיו והיו כמדתו, ועל שאלו נאמר **משכמו ומעלה גבוה מכל העם**, ואמר לו דואג האדומי עד שתשאל אם הוא הגון למלכות שאל אם הוא ראוי לבא בקהל שהרי הוא ממואביה, אמר לו אבנר שכתוב **עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית**, אמר דואג לדברך גם ממזרת מותרת, אמר אבנר שממזרת זה מוס זר, שאל דואג לדברך נאמר **מצרי ולא מצרית**, אמר אבנר שבמואבים כתוב הטעם, **על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים**, ורק איש דרכו לקדם ולא אשה, אמר דואג שהיה להם לקדם אנשים לקראת אנשים ונשים לקראת נשים ושתק אבנר, ואז אמר שאל שאל אותו **בן מי זה העלם הזה**, וקודם לכן אמר שאל הנער הזה אלא רמז לו שהלכה התעלמה ממך לך ושאל בבית המדרש, ואמרו לו שרק עמוני ומואבי נאסרו ולא עמונית ומואבית,**

דף עז ודואג הקשה את כל קושיותיו ושתקו, ורצו להכריז עליו שהוא פסול, ומיד בא עמשא שהוא **בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא אל אביגיל בת נחש**, ובדברי הימים כתוב **יתר הישמעאלי**, ואמר רבא שחגר חרבו כישמעאל ואמר מי שאינו שומע הלכה זו ידקר בחרב, כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי **עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית**, אך קשה איך האמינו לו שהרי ר' אבא אמר בשם רב שת"ח שמורה הלכה קודם מעשה שומעים לו, ואחר מעשה אין שומעים לו, ויש לומר שבית דינו של שמואל קיים, ומה שהקשה דואג שייצאו נשים לקראת נשים, יש לתרץ שכל כבודה בת מלך פנימה ובא"י אמרו או ר' יצחק אמר, שכתוב **ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל**.

נחלקו תנאים בזה שר' יהודה דרש **עמוני ולא עמונית** ור"ש דרש **על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים** ורק דרכו של איש לקדם.

רבא דרש בפסוק **פתחת למוסרי**, שדוד אמר לפני ה' ששני המוסרות שהיו עלי פתחת רות המואביה ונעמה העמונית, עוד דרש רבא בפסוק **רבות עשית אתה ה' אלוקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו**, ולא כתוב אלי, ולמדו מזה שרחבעם ישב בחיקו של דוד ואמר דוד עלי ועליך נאמר שתי מקראות הללו, עוד דרש רבא בפסוק **אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי שכתוב בבנות לוט הנמצאות**, וכתוב מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו.

עולא אומר בשם ר' יוחנן שבת גר עמוני כשירה לכהונה, ואמר רבא בר עולא לעולא שאם זה כר' יהודה הרי הוא אומר שבת גר זכר היא כבת חלל, ואם כר' יוסי הרי הוא סובר שבת גר שנשא

דף עו רב ביבי בר אבבי רצה להכשיר אדם שיוצא הש"ז ממקום הקטנים, אמר לו רב פפא האם בגלל שהגעת ממשפחה אומללה אתה אומר דברים אומללים, אלא ש"ז מוליד רק ממקומו ולא ממקום הקטנים.

רב יהודה אומר בשם שמואל שאם ניקב ונסתם משערים שאם יקרע ע"י קרי פסול, ואם לא, כשר, ורבא אומר שלמטה מעטרה כשר אפילו בנכרת, אלא מדובר בעטרה עצמה, וכן אמר מרי בר מר בשם מר עוקבא בשם שמואל, שאם ניקב בעטרה עצמה ונסתם משערים שאם יוצא קרי יקרע פסול, ואם לא כשר, ורבא בר רבה שלח לשאול את רב יוסף איך בודקים אותו, אמר רב יוסף שמביאים לחם שעורים חם ומניחים אותו בפי הטבעת ומקבל קרי, ואז רואים אם נקרע, ואמר אבבי שלא צריך עד כדי כך שלא כולם כיעקב אבינו שכתוב בו **כחי וראשית אוני ולא ראה קרי מימיו**, אלא מספיק להעביר לפניו בגדי צבעונין ואז הוא רואה קרי, ורבא דוחה שלא כולם כברזילי הגלעדי, ומסתבר כרב יוסף.

שנו בברייתא שניקב פסול שהש"ז שותת, ונסתם כשר שהוא מוליד וזה פסול שחוזר בו להכשירו, וזה בא למעט קרום שעלה מחמת מכה בריאה שאינו קרום, ושאל רב אידי בר אבין את אבבי איך מרפאים אותו, אמר לו מביאים שעורה וסורטים אותו, ומביאים שומן ושפים לו ומביאים נמלה גדולה והיא נושכת שם, וחותכים ראשה, ודוקא שעורה אך ברזל עושה לו חבורה, ודוקא קטן, אך בגדול הפצע יחזור לקדמותו.

רבה בר רב הונא אומר שהמטיל מים מב' מקומות פסול, ואמר רבא שאין הלכה כמו הבן והאב והיינו מה שאמר רבה, וכן מה שאמר רב הונא שנשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה, ואף ר"א שסובר שפנוי שבא על פנויה לשם זנות עשאה זונה זה רק באיש, אך באשה הוא פריצות בעלמא.

משנה פצוע דכא וכרות שפכה מותרים בגיורת ומשוחררת שנאסרו רק בקהל, **שכתוב לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה' גמרא** שאלו את רב ששת אם פצוע דכא כהן מותר בגיורת ומשוחררת, האם הוא בקדושתו ואסור, או שאינו בקדושתו וממילא מותר בהן, ורב ששת הוכיח מדברי המשנה שפצוע דכא ישראל מותר בנתינה ואם הוא בקדושתו א"כ להיכן הלך איסור **לא תתחתן בהם**, ורבא אומר שלא תתחתן אינו דין בקדושה אלא הטעם הוא שמא יוליד בן והוא יעבוד ע"ז, וכ"ז בגיורתם אך אחר גירות הם מותרים מן התורה ורק רבנן גזרו בהם, וגזרו רק במי שהוא ראוי להוליד ולא בפצוע דכא, אך לפ"ז ממזר שמוליד נאסור בנתינה ובמשנה שנינו שממזר ונתינה מותרים, אלא יש לומר שרבנן גזרו על נתינים רק בכשרים ולא בפסולים, ואח"כ חזר בו רבא ואמר שרק בגיורתם אסורים ואחר גירות מותרים, ורב יוסף מקשה איך שלמה נשא את בת פרעה, ואין לתרץ שגיירה שהרי לא קיבלו גרים בימי שלמה, ויש לומר שמה שלא גיירו בימי שלמה זה מחמת שהגירות אינה לשמה אלא לשם שולחן מלכים ובת פרעה לא היתה צריכה לכך **עמוד ב** אך קשה שהיא אסורה מצד מצרי ראשון, ואין לומר שהמצרים הקדמונים הלכו ושל היום הם מעם אחר, ששנינו בברייתא שר' יהודה אמר שמנימין מתלמידי ר"ע היה גר מצרי ואמר שהוא מצרי ראשון ונשא מצרית ראשונה וישיא לבנו מצרית שניה כדי שבן בנו יהיה כשר לקהל, ואמר רב פפא אמר שאין להוכיח משלמה שבאמת הוא לא נשא שכתוב **מן הגוים אשר אמר ה' אל בני ישראל לא תבואו בהם והם לא יבואו בכם אכן יטו את לבבכם אחרי אלוהיהם בהם דבק שלמה לאהבה**, ומה שכתוב **ותחתן את בת פרעה** זה רק מתוך שאהב אותה אהבה יתירה זה נחשב כאילו התחתן עמה, ורבינא הקשה לרב אשי ממשנתנו שפצוע דכה מותר בגיורת ומשוחררת ומשמע שבנתינה הוא אסור, אך

גיורת כשירה לכהונה, ואין לחלק שהוא דיבר רק בגר שראוי לקהל ולא בעמוני, שאין סברא לחלק שאין מהיכן ללמוד, שבכה"ג באלמנה הביאה היא בעבירה ואין להוכיח מחלל שיצירתו בעבירה, ואין ללמוד בצד השוה מכה"ג וחלל, כי בשניהם יש צד עבירה, אלא ר' יוחנן דיבר בגר עמוני שנשא ישראלית באיסור, ובתה כשירה לכהונה אף שהביאה היא בעבירה, אמר עולא שאכן כך אמר גם רבין בשם ר' יוחנן שבת גר עמוני ובת מצרי שני כשירה לכהונה, ור"ל סובר שהיא פסולה והוא למד מכה"ג באלמנה, עמוד ב' ור' יוחנן סובר כמו ששנה לפניו ר' זכאי מהפסוק כי אם בתולה מעמיו יקח אשה שגורת שאביה ואמה מעם אחד כשירה לכהונה, ואמר לו ר' יוחנן שאפי' מב' עמים, ולא כדברך שרק מעם אחד, ואין לומר שב' עמים הכוונה לעמוני שנשא עמונית וזה נקרא ב' עמים שהזכרים אסורים והנקיבות מותרות, כי היא נקראת גיורת מעם אחד, אלא מדובר בעמוני שנשא בת ישראל, וללישנא בתרא אמר ר' יוחנן שהוא שונה עמיו מעמיו לרבות בתולה שבאה מב' עמים ומעם שיש בו ב' עמים ואתה שונה רק מעם אחד, אך ללשונו זו אין מקור שבת מצרי שני כשירה, ואין לומר שנלמד מעמוני שנשא בת ישראל כי בעמוני נקיבות מותרות, ואין להוכיח ממצרי שני שנשא מצרית שניה כי שם אין הביאה בעבירה, ויש ללמוד בצד השוה משניהם, ואמר רב יוסף שזה מה ששמע מרב יהודה עמו מעמיו ולא ידע מה הכוונה, ורב שמואל בר יהודה אמר שכך שנה ר' זכאי לפני ר' יוחנן שעמונית כשירה, ובנה מעמוני פסול, ובתה מעמוני כשירה, וכל זה בעמוני ועמונית שהתגיירו אך בתה מעמוני כשירה, ואמר ר' יוחנן שיוציא ברייתא זו כי עמונית כשירה שכתוב עמוני ולא עמונית, ובנה מעמוני פסול ובתה מעמוני כשרה, ואם מדובר לקהל זה פשוט שהרי אפילו האם עצמה כשירה, אלא ודאי הכוונה לכהונה, וא"כ מה שכתוב אח"כ שבתה מעמוני פסולה, אם מדובר בעמוני שנשא עמונית א"כ היא בת גרים מעם אחד אלא עמוני שנשא בת ישראל ומותרת, ולכן תוציא את הברייתא, כי היא כשירה שכתוב עמיו מעמיו.

חכמים אמרו במשנה שלק"ו יש תשובה, ובאר רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שניתן להוכיח מעריות שאסור רק עד ג' דורות בין זכרים בין נקיבות, ויש לפרוץ שהן בכרת אלא ממזר יוכיח, אך יש לדחות שהוא לא ראוי כלל לקהל, אלא עריות יוכיחו וניתן ללמוד בצד השוה שגם מצרית אסורה, אך יש לפרוץ שיש בהם צד כרת, ורבנן סוברים שזה לא פירכא שניתן להוכיח מחלל של חייבי עשה וכר"א בן יעקב, ואמר ר"ש לא מק"ו, והיינו שאני לא סובר כר"א בן יעקב אך גם לדבריכם שאתם סוברים כמותו אני לומד מהלכה, וכן הוא בברייתא שר"ש למד מהלכה, ועוד שהפסוק אמר **בנים אשר יולדו** ולא בנות, ור' יהודה אמר שכתוב **אשר יולדו להם דור שלישי** והפסוק תלה בלידה, ואמר ר' יוחנן שללא סיבה זו ר' יהודה לא היה מוצא ידיו ורגליו כביהמ"ד, שהרי הוא סובר שקהל גרים נקרא קהל,

דף עז א"כ איך נטהר מצרי שני, ואין לומר שיטהר באיסור שהרי התורה לא מדברת שעבר ונשא ואף שכתוב ממזר שהוא בעבר ונשא אך בממזר מדובר בעבר כדי לאסור זרעו, אך לא כותבים עבר להתיר, ואמנם במחזיר גרושתו כתוב בעבר ונשא והוא להתיר, יש לומר שכתבו את זה לעצם האיסור.

מה שכתוב במצרי ואדומי בנים וגם דורות, שאם היה כתוב רק **בנים אשר יולדו** היינו אומרים שבן ראשון ושני אסורים, ומהשלישי והלאה מותר, לכן כתוב **דור שלישי** ואם היה כתוב דורות ולא בנים היינו אומרים שזה נאמר רק לאותם העומדים על הר סיני, ומלהם לומדים שמונים מהמצרי עצמו שהתגייר, ועוד לומדים מזה שהולכים אחר הפסול, וצריך את הפסוק להם וגם **אשר יולדו** שאם היה כתוב **אשר יולדו** היינו אומרים שמונים מבניהם קמ"ל להם, ואם היה כתוב להם היינו אומרים שמצרית מעוברת שהתגיירה נמנה מבנה קמ"ל **אשר יולדו**, וכתוב כאן להם ובממזר כתוב לו, שאם היה כתוב רק במצרי היינו אומרים שנלך אחר הפסול כיון שהוא בא מטיפה פסולה, אך בממזר שבא מטיפה כשרה נלך אחר הכשר, קמ"ל שהולכים אחר

הפסול, ואם היה כתוב רק בממזר היינו אומרים שנחמיר בממזר שאין לו היתר כלל ובמצרי שיש לו היתר נלך אחר הכשר יותר.

רבה בר בר חנה אומר בשם ר' יוחנן שאם מצרי שני נשא מצרית ראשונה הולד כשר, ומשמע שהוא סובר שהולכים אחר האב, ורב יוסף מקשה ששנינו שר' טרפון אומר שיכולים ממזרים להטהר שישא שפחה והולד עבד, וכשמשחררו הוא בן חורין כשר, ויש לומר שבעבד הולכים אחר האם שכתוב **האשה וילדיה תהיה לאדוניה**, ורבא מקשה ששנינו לעיל שר' יהודה אמר שחבירו מנימין גר מצרי אמר לו שאני מצרי ראשון וכן אשתי ואשיא לבני מצרית שניה שבן בני יהיה כשר לקהל, ולר' יוחנן גם אם ישא מצרית ראשונה יהיה כשר לקהל, ויש לומר שאכן אמר ר' יוחנן לתנא שישנה מצרית ראשונה, ור' דימי אמר בשם ר' יוחנן שמצרי שני שנשא מצרית ראשונה בנה שני א"כ משמע שהולכים אחר האם, ואביי מקשה שר' יוחנן אמר שאם הפריש חטאת מעוברת וילדה יכול להתכפר בה או בולדה, וזה מובן רק אם עובר אינו כירך אמו, ואז זה כמו המפריש ב' חטאות לאחריות שר' אושעיא אמר שיכול להתכפר במי שירצה והשני ירעה, אך אם עובר כירך אמו א"כ הוא ולד חטאת שהולך למיתה, ושתק ר' דימי, ואמר אביי שיתכן לומר שבמצרי כתוב **אשר יולדו** והפסוק תלה את זה בלידה, אמר לו ר' דימי בעל ראש ראיתי ראשך בין העמודים כשאמר ר' יוחנן הלכה זו שהטעם הוא בגלל שכתוב **אשר יולדו** ובלי זה הולכים אחר האב, ולפ"ז מה שאמר רבא שנכרית מעוברת שהתגיירה אין בנה צריך טבילה ומוכח שעובר אינו כירך אמו, ואין לומר שהטעם הוא כר' יצחק שרובו ומקפיד חוצץ בטבילה ורובו שאינו מקפיד אינו חוצץ **עמוד ב'** שהרי רב כהנא אמר שרובו אינו חוצץ אך כולו ודאי חוצץ, ויש לחלק שהטבילה מועילה לעובר שזה גידולו.

רבינא אומר בשם ר' יוחנן שבאומות הולכים אחר הזכר ואחר גירות הולכים אחר הפגום שבשניהם, ושנינו בברייתא שנכרי שהוליד מכנענית מותר לקנות את בנה שכתוב **וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו** וכנעני שהוליד מאומה אחרת אסור לקנות את בנו שכתוב **אשר הולידו בארצכם** ממי שנולד ולא ממי שגר.

לאחר הגירות הולכים אחר הפגום אין לומר שהכוונה למצרי שנשא עמונית שאין פגום בשניהם, שהרי רק עמוני נאסר ולא עמונית, אלא מדובר בעמוני שנשא מצרית שאם הנולד זכר הוא אסור כעמוני, ואם הוא נקיבה היא אסורה כמצרית שניה.

משנה ממזרים ונתינים אסורים איסור עולם בין זכרים בין נקיבות. **גמרא** ר"ל אומר שממזרת מותרת אחר י' דורות שלומדים גזירה שוה **עשירי עשירי** מעמוני שנקבה מותרת ואף שעמונית מותרת מיד, מועילה הגזרה שוה מדור עשירי והלאה, ודברי המשנה שממזרים ונתינים אסורים איסור עולם בין זכרים בין נקיבות הם למ"ד דון מינה ואוקי באתרה, ור"ל סובר כמ"ד דון מינה ומינה ולכן נקיבות מותרות.

שאלו את ר"א האם ממזרת מותרת אחר י' דורות אמר ר"א מי יתן לי ואטהרנו אחר ג' דורות ומשמע שהוא סבר שממזר אינו חי, וכן אמר רב הונא שממזר אינו חי ומה שכתוב במשנה שאיסורם איסור עולם אמר ר' זירא שרב יהודה פירש לו שזה בממזר ידוע אך ממזר שאינו ידוע אינו חי, ומי שידוע ולא ידוע חי עד ג' דורות.

רב אמי הכריז שאדם אחד שגר בשכנותו הוא ממזר, ובכה, אמר לו רב אמי חיים נתתי לך.

רב חנא בר אדא אמר שדוד גזר על הנתינים, שכתוב **ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם והגבעונים לא מבני ישראל המה**, והסיבה שגזר עליהם שכתוב שהיה רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחר שנה, שנה ראשונה אמר שמא יש בכם ע"ז שכתוב **ועבדתם אלוהים אחרים והשתחיתם להם ועצור את השמים ולא יהיה מטר**, ובדקו ולא מצאו, שנה שניה אמר שמא עוברי עבירה יש בכם, שכתוב **וימנעו רביבים ומלקוש לא היה ומצח אשה זונה היה לך**, ובדקו ולא מצאו, בשנה השלישית אמר שמא יש בכם פוסקי צדקה ברבים ואינם נותנים, שכתוב **נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר**, ובדקו ולא מצאו, אמר דוד א"כ הדבר

תלוי בי, ומיד **ויבקש דוד את פני ה'** ואמר ר"ל ששאל באורים ותומים, ואמר ר"א שלומדים גזירה שוה **פני פני** שכתוב בחושן **ושאל את משפט האורים לפני ה', ויאמר ה', אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית את הגבעונים**, אל שאול שלא נספד כהלכה, ואמנם לא מצאנו שהוא המית גבעונים אלא שכיון שנהרגו אנשי נוב עיר הכהנים שסיפקו להם מים ומזון לכן זה נחשב כאילו הרג גבעונים, ואמנם יש כאן תביעה משני צדדים ששאול לא נספד וגם מה שהוא גרם להרג הגבעונים, וכמו שדרש ר"ל בפסוק **בקשו את ה' כל ענוי ארץ אשר משפטו פעלו** שבמקום המשפט שם הוא פועל שגם בדינו מזכירים זכויותיו, ואמר דוד שעברו יותר

דף עט מ"ב חדש ממותו של שאול ואין הדרך להספידו, אך עדיין ניתן לפייס את הגבעונים ויקרא המלך לגבעונים ויאמר עליהם מה אעשה לכם ובמה אכפר וברכו את נחלת ה', ויאמרו לו הגבעונים אין לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו ואין לנו איש וגו' יותן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום לה', ודוד לא פייסם שאמר שיש ג' סימנים בישראל רחמנים ביישנים וגומלי חסדים, רחמנים שכתוב ונתן לך רחמים ורחמך והרבך ביישנים שכתוב בעבור תהיה יראתו על פניכם, גומלי חסדים שכתוב למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו וגו' ומי שיש בו ג' סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו, ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמוני ואת מפיבושת ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל בן ברזילי המחולתי, ודוקא אותם כמו שאמר רב הונא שהעבירום כנגד הארון ומי שהארון קולטו הוא למיתה ומי שלא קלטו הוא לחיים, והקשה רב חנא בר קטינא א"כ מדוע כתוב ויחמול המלך על מפיבושת בן יהונתן בן שאול אם הארון קלטו, ויש לומר שלא העבירו, אך קשה איך עשה משוא פנים, אלא שביקש רחמים שלא יקלטנו הארון, אך קשה שכתוב לא יומתו אבות על בנים וגו' שהבנים לא מתים בעוון האבות, אמר ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן שעדיף שתעקר אות אחת מהתורה ולא יתחלל שם שמים בפרהסיא, וכתוב ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה אל הצור מתחילת קציר שעורים עד ניתך עליהם גשם מן השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם וחית השדה לילה, ואמנם כתוב לא תלין נבלתו על העץ אמר ר' יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק שעדיף שתעקר אות מהתורה ויתקדש שם שמים בפרהסיא שהעוברים ושבים אומרים מה טיבם של אלו הרי הם בני מלכים, אלא שפשטו ידיהם בגרים גרורים, ואז אומרים שאין אומה שראוי להדבק בה כאומה זו שאם הרגו בני מלכים כך, ק"ו בני הדיוטות, ואם על גרים גרורים כך, ק"ו על ישראל ואז התגירו מאה וחמישים אלף איש שכתוב ויהי לשלמה שבעים אלף נושא סבל ושמונים אלף חוצב בהר והם לא היו מישראל שהרי כתוב ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד, ואין לומר שהם היו רק שכירי יום שכתוב בפסוק מפורש ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל וימצאו מאה וחמישים אלף ויעש מהם שבעים אלף נושא סבל ושמונים אלף חוצב בהר.

יש להקשות שנתנים נאסרו בימי משה שכתוב מתוטב עציך עד שואב מימך, ויש לומר שמשה גזר לאותו דוד ודוד גזר לכל הדורות, אך קשה שמשמע בפסוק שיהושע גזר עליהם שכתוב ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמזבח ה', ויש לומר שיהושע גזר רק בזמן ביהמ"ק ודוד גזר לעולם, עמוד ב ובימי רבי רצו להתיר נתנים ואמר רבי שאם נתיר חלקנו מי יתיר חלק מזבח, וזה לא כר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן שחלק עדה אסור לעולם וחלק מזבח אסור רק בזמן ביהמ"ק, וכשאינו קיים מותר.

משנה ר' יהושע אמר ששמע שסריס חולץ וחולצים לאשתו, סריס לא חולץ ולא חולצים לאשתו ואינו יכול לפרש, ואמר ר"ע שהוא יפרש שסריס בידי אדם חולץ וחולצים לאשתו כי היתה לו שעת הכושר, אך סריס חמה שלא היתה לו שעת הכושר לא חולץ ולא חולצים לאשתו, ור"א מפרש להיפך שסריס חמה שיש לו רפואה חולץ וחולצים לאשתו, וסריס אדם שאין לו רפואה לא חולץ ולא חולצים לאשתו, ור' יהושע בן בתירא העיד שבן

מגוסת שהיה בירושלים היה סריס אדם, ויבמו את אשתו כדברי ר"ע, סריס לא חולץ ולא מיבם ואילונית לא חולצת ולא מתיבמת, סריס שחלץ ליבמה לא פסלה מיבום ואם בא עליה פסלה, ואילונית שחלצו לה האחים לא פסלוה, ואם בעלוה פסלוה שזה בעילת זנות. **גמרא יש להקשות** לדעת ר"ע שחייבי לאוים הם כחייבי כריתות שאינם בני חליצה ויבום וסריס הוא מחייבי לאוין, אמר ר' אמי שמדובר שהאח נשא גיורת ור"ע סובר כר' יוסי שקהל גרים אינם נחשבים קהל, ובאמת יכול גם ליבם, ואגב שאמר ר' יהושע חולץ אמר ר"ע חולץ, וכן מוכח ממה שהעיד ר' יהושע בן בתירא שיבמו את אשת הסריס ולא רק חלצו, ורבה מקשה ששנינו בברייתא שסריס אדם וזקן חולצים או מיבמים שאם מתו והיו להם נשים ויש להם אחים ועשו האחים מאמר בנשותיהם ונתנו גט או חלצו מה שעשו עשו ואם בעלו קנו, ואם מתו האחים ועמדו אלו ועשו מאמר בנשותיהם ונתנו גט או חלצו מה שעשו עשו ואם בעלו קנו, אלא שאסור להם לקיימן שכתוב לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה' א"כ מדובר בקהל, ורבה אומר שמדובר שנפלה ליבום ואח"כ נעשה פצוע, ושאל אב"י שאיסור פצוע ידחה את היבום כמו בב' אחים שנשואים לב' אחיות וא' נשוי לקטנה ואמר ר"ג שאם מיאנה מיאנה ואם לא תמתין עד שתגדיל והיבמה תצא מדין אחות אשה, וכמו ששם איסור אחות אשה דוחה מצוות יבום גם איסור פצוע ידחה את היבום, אלא אומר רב יוסף שהתנא זה סובר בדעת ר"ע שרק חייבי לאוין של שאר יש מהם ממזר, ומסתם חייבי לאוין אין ממזר, אך קשה שביבום צריך הקמת שם ובסריס אין הקמת שם, אמר רבא שא"כ אין אשה שתתיבם כי אין אשה שבעלה לא נעשה סריס חמה שעה קודם מותו, וזה פורך את הק"ו של ר"א במשנה ור"א יאמר שזה לא פירכא כי זה לא נקרא סריס אלא חלישות שהתחילה בו,

דף פ ר' יצחק בר יוסף מבאר בשם ר' יוחנן שסריס חמה הוא שמעולם לא היה כשר, ואב"י אומר שבודקים אותו אם הוא מטיל מים ואינו עושה כיפה, וזה מגיע ממה שאמו אופה בצהרים ושותה שכר מזוג, ואמר רב יוסף שזה מה ששמע מאמו אדם שלקוי ממעי אמו ולא ידעתי מה הכוונה, ומה שלא חששו שהיתה שעת הכושר שמא התרפא בינתיים שכיוון שתחלתו וסופו לקוי לא חששו שהיה בריא, ורב מרי מקשה שלענין מום שבעין בכור אמר ר' חנינא בן אנטיגנוס שבודקים ג' פעמים תוך פ' יום שמא התרפא, ויש לומר שבאבר אחד חששו שהתרפא, ולא בכל הגוף.

לר"א סריס חמה חולץ וחולצים לאשתו, ומקשים ששנינו שלב"ה בן כ' שלא הביא ב' שערות יביאו ראייה שהוא בן כ' והוא הסריס לא חולץ ולא מיבם, וכן בת כ' שלא הביאה ב' שערות יביאו ראייה שהיא בת כ' והיא האילונית לא חולצת ולא מתיבמת, ולב"ש סריס ואילונית מבני י"ח ור"א אומר זכר בן כ' כב"ה ונקבה בת י"ח כב"ש שאשה ממחרת לבא מהאיש, ואמר רמי בר דיקולי שר"א חזר בו, אך הסתפקו ממה הוא חזר בו, וישנה ברייתא שר"א אמר שסריס חמה חולץ וחולצים לאשתו שבמינם מתרפאין באלכסנדריא של מצרים, ור' אלעזר אומר שר"א לא חזר בו והברייתא של כ' או י"ח היא רק לענין עונשין. **אכל חלב** מבן י"ב עד בן י"ח ואח"כ נולדו בו סימני סריס ואח"כ הביא ב' שערות, לרב נעשה סריס למפרע, ולשמואל הוא היה קטן באותה שעה, ורב יוסף מקשה לדעת רב שלר"מ שקנס של אונס הוא רק בנערה, יהיה קנס באילונית שהיא נעשתה נערה, אמר לו אב"י שמקטנות היא יצאה לבגרות, אמר לו רב יוסף שהלואי שכל הדברים הטובים יאמרו בשמי ששנינו בברייתא שאין סריס נעשה בן סורר כיון שהוא נידון רק בחתימת זקן התחתון, וכן אילונית לא נידונת כנערה המאורסה שמקטנותה יצאה לבגר.

ר' אבהו אומר שסימני סריס ואילונית והנולד בן ח' לא עושים בהם מעשה עד שיהיו בני עשרים, וקשה ששנינו שבן ח' לא חי, שהוא כאבן ואסור לטלטלו, אך אמו שוחה עליו להניקו עמוד ב מפני הסכנה, ויש לומר שמדובר כאן שגמרו סימניו, שכתוב בברייתא שבן ח' הוא שלא כלו חדשיו, ורבי אומר שסימניו

מוכיחים עליו ששערו וצפרניו לא גמרו, ומשמע שאם גמרו אומרים שהוא בן ז' ששהה, ומה שרבה תוספאה עשה מעשה באשה שבעלה הלך למדינת הים י"ב חדש וילדה והכשירו, לכאורה זה רק לרבי שעובר יכול לשהות במעי אמו, ויש לומר שגם רשב"ג סובר כך שהוא אמר שכל ששהה ל' יום באדם אינו נפל והיינו גם כשנולד לח'.

שנו בברייתא שסריס חמה הוא כשלא הביא סימנים עד גיל עשרים ואפילו אם הביא אח"כ, וסימניו הם: שאין לו זקן, ושערו לקוי, ובשרו מחליק, ורשב"ג מוסיף בשם ר' יהודה בן יאיר שמימיו לא מעלים רתיחות, ויש מוסיפים שכשהוא מטיל מים ואינו עושה כיפה, ויש אומרים שש"ז שלו צלול כמים, ויש אומרים כשאין מימיו מחמיצים, ואחרים אומרים שכשהוא רוחץ בשרו לא מעלה הבל, ור"ש בן אלעזר אומר שאין ניכר בקולו בין איש לאשה.

אילונית היא שהיא בת כ' ולא הביאה שערות, ואפילו הביאה אח"כ, וסימניה הם שאין לה דדים, וקשה לה התשמיש, ורשב"ג אומר שאין שיפולי מעיה כשל אשה, ור"ש בן אלעזר אומר שקולה עבה ואינו ניכר בין אשה לאיש.

רב הונא סובר שסריס הוא רק כשיש בו את כל הסימנים, ור' יוחנן סובר שאפילו באחד מהם, ואם יש בו ב' שערות בזקן לכו"ע בודאי צריך שיהיו כולם, ונחלקו כשלא הביא שערות בזקן, אך לפ"ז מה שאמר רבה בר אבוה לרבנן שיבדקו בר"צ אם בשרו מעלה הבל אתן לו בתי, א"כ הוא כדעת רב הונא, ויש לומר שהיה לו שער בזקנו.

המשנה משוה סריס לאילונית וא"כ כמו שאילונית היא בידי שמים כך סריס, וזה כר"ע שסריס בידי אדם אינו סריס וחולץ ומיבם.

סריס שבא על יבמה פסלה שהיא אסורה לו, ואילו אחר שבעל אותה לא אסרה.

דף פא וקשה לרב המנונא ששומרת יבם שזינתה פסולה ליבם, ויש לומר שגם בנבעלה לאחר נעשתה זונה, וכתבו בעילה בסיפא לגבי סריס אגב הרישא.

למשנתינו אם סריס בעל יבמה היא נעשתה זונה ומשמע שבלי בעילה אינה זונה, וזה לא כר' יהודה שכל אילונית אסורה משום זונה.

משנה אם סריס חמה כהן נשא בת ישראל הוא מאכילה בתרומה, ור' יוסי ור"ש סוברים שגם אנדרוגינוס מאכיל בתרומה, ר' יהודה סובר שטומטום שנקרע ונמצא זכר אינו חולץ שהוא כסריס, אנדרוגינוס נושא ואינו נישא, ור"א סובר שחייבים עליו סקילה כזכר. **גמרא** החידוש במשנה שלא נאמר שמי שמוליד מאכיל ומי שאינו מוליד אינו מאכיל, קמ"ל שגם מי שאינו מוליד מאכיל.

לר"ל אנדרוגינוס מאכיל רק בתרומה ולא בחזה ושוק, ולר' יוחנן הוא מאכיל גם חזה ושוק, אך קשה לר"ל שאם הוא מאכיל בתרומה דאורייתא שיאכיל גם חזה ושוק, ויש לומר שאכן מאכיל רק בתרומה בזמן הזה שהיא מדרבנן, אך לפ"ז בזמן ביהמ"ק גם בתרומה שהיא מדאורייתא לא יאכיל, וא"כ ר"ל יכל לחלק בתרומה עצמה שרק בדרבנן מאכיל ולא בתרומה דאורייתא, ויש לומר שאכן זה כוונתו שרק בתרומה בזמן הזה דרבנן הוא מאכיל ולא מאכיל בתרומה דרבנן בזמן חזה ושוק, שמה יאכיל תרומה דאורייתא, ור' יוחנן סובר שהוא מאכיל גם חזה ושוק, ושאל ר' יוחנן האם אתה סובר שתרומה בזמן הזה דרבנן אמר ר"ל שכן, שהוא שונה שעיגול תרומה מתבטל בק' עגולי חולין למרות שבדאורייתא אין ביטול עיגול בעיגולין, ור' יוחנן אומר שרק חתיכה מתבטלת בחתיכות, והקשה ר' יוחנן ששנינו בביטול שרק מה שדרך למנותו בטל שכתוב במשנה שמי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו, ואם התערבו באחרות **עמוד ב** לר"מ ידלקו, ולחכמים, מתבטלים בא' ומאתים, שר"מ סובר שכל שדרכו להמנות אוסר בתערובת גם יותר מא' ומאתים ולרבנן רק ששה דברים מקדשים, ואלו הן: אגוזי פרך, ורימוני באדן, וחביות סתומות, וחלפי תרדין, וקלחי כרוב, ודלעת יונית, ור"ע מוסיף גם ככרות של בעה"ב, מה שראוי

לערלה ערלה, ומה שראוי לכלאים ככלאים, וסובר ר' יוחנן שרק מה שמיוחד למנין אינו בטל, ולר"ל גם מה שמונים לפעמים אינו בטל ולכן עיגול שנמנה לפעמים לא בטל, ולגבי חתיכה שנינו שאם חתיכה של חטאת טמאה התערבה בק' חתיכות של טהורה, או פרוסה של לחם הפנים טמאה שהתערבה בק' חתיכות של לחם טהור מתבטלות, ולר' יהודה אין מתבטלות, אך חתיכת חטאת או לחם הפנים טהורה שהתערבה בק' של חולין לכו"ע אין מתבטלות, וקשה לר"ל שכתוב ברישא שיש ביטול חתיכת קודש טמא בטהור למרות שניתן למנותם, ור' חייא בר רב הונא אומר שבטל רק כשנימוחה, ולפ"ז מה שר' יהודה אומר שלא בטלה.

דף פב הוא לשיטתו שמיזן במינו לא בטל, אך לפ"ז מה שחילקה הברייתא בין התערב בטהור להתערב בחולין, ניתן לחלק שבטל רק בנימוחה ולא כשהיא בעין, ויש לומר שרצו לחדש שאין ביטול אפילו טהור בטהור דהיינו קודש בחולין, ולר"ל החילוק הוא שברישא מדובר בטומאת משקין מדרבנן לכן בטל, ובסיפא הוא מדאורייתא שהוא קודש לזר, אך לפ"ז טומאת שרץ לא תבטל, וא"כ ניתן לחלק בין טומאת משקין שבטל לטומאת שרץ שלא בטל, ויש לומר שרצו לחלק שאפילו טהור בטהור לא בטל והיינו קודש בחולין, ורבה מחלק שטמא זה איסור לאו וקודש לזר הוא איסור כרת, אך קשה שרבה עצמו אומר שאין ביטול בין באיסור לאו בין באיסור כרת, ורב אשי מחלק שבסיפא אין ביטול כי זה דבר שיש לו מתירין שאינו בטל גם באלף, אך יש לדחות שלכהן זה מותר גם לפני ביטול, ולישראל אין לו מתירין כלל, אך יש להוכיח שר' יוחנן מודה שתרומה בזמן הזה דרבנן, ששנינו בברייתא שאם היו ב' קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהם שני סאין אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלו אלו לתוך אלו מותרים שאני אומר שהתרומה נפלה לתרומה והחולין לחולין, וסובר ר"ל שיותר רק כשיש רוב חולין על התרומה, ור' יוחנן סובר שיותר גם כשאין רוב חולין על התרומה, ור"ל סובר שגם בדרבנן צריך רוב, אך לר' יוחנן קשה שאם נאמר שזה דאורייתא איך מותר ללא ביטול ברוב, ויש לומר שברייתא זו היא כרבנן **עמוד ב** והמשנה כר' יוסי שתרומה בזמן הזה דאורייתא, ששנינו בסדר עולם על הפסוק אשר ירשו אבותיך וירשתה, שיש רק ירושה ראשונה ושניה ולא שלישית, שהקדושה שניה ממשיכה, ור' יוחנן אמר שהברייתא של סדר עולם היא כר' יוסי, אך יש להקשות שר' יוחנן סובר שגם בדרבנן צריך ריבוי, ששנינו במשנה שאם יש במקוה בדיוק מ' סאה ונתן בו סאה שאובין ולקח ממנו סאה כשר, ואמר ר' יהודה בר שילא בשם ר' אסי בשם ר' יוחנן שכשר רק עד רובו ומשמע שצריך שישאר רוב, ויש לומר שצריך שלא ינטל רובו, ועוד יש לומר שבתרומה ניתן לומר שאני אומר שהתרומה נפלה לתרומה והחולין לחולין, ולכאורה יש להוכיח ממה שאנדרוגינוס נושא שהוא זכר גמור וא"כ יאכיל בחזה ושוק, ויש לגרוס אם נשא, אך לכאורה כתוב נושא אך יש להוכיח ממה שכתוב אבל לא נישא דהיינו גם לא בדיעבד א"כ נושא הוא רק אם נשא בדיעבד, אך יש לדחות שנושא משמע לכתחילה ולא נישא שאפילו בדיעבד אינו נישא, אך יש להוכיח מהסיפא, שר"א הוא זכר שחייבים עליו סקילה א"כ לת"ק הוא ספק, ויש לדחות שלכו"ע הוא זכר, ונחלקו שלת"ק חייבים סקילה גם בנקבותו, ולר"א רק במקום זכרות.